

Садржај

Изричне реченице

Односне реченице

Месне реченице

Временске реченице

Узрочне реченице

Условне реченице

Допусне реченице

Намерне реченице

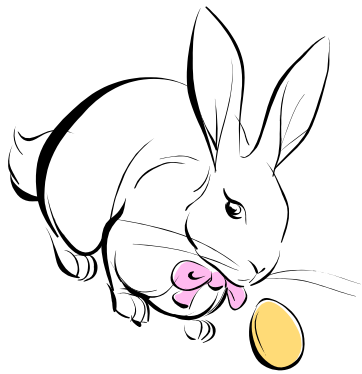
Поредбене реченице

Последичне реченице

Изричне реченице

Изричне реченице у ужем смислу

-Како знаш **да су шаргарепе**
добре за вид?
-Не постоји зец са наочарима.

Дошао Перица кући и пита оца:

-Тата,да ли би знао **да убациш лопту**
у кош?

-Не знам,сине,вероватно.

-Аууу!А да ли знаш **да возиш бицикл**
без руку?

-Па,можда...

-А да ли знаш **да се потпишеш**
везаних очију?

-Наравно да знам!

-Хајде ми онда потпиши ђачку књижицу!

Зависноупитне реченице

Иван је питао **да ли је** Марко
отишао на утакмицу.

Милица је сазнала **зашто**
настају муње и громови.

Наставница је питала **ко**
је написао роман
„На Дрини
ћуприја”.

Јелена је сазнала **кад се**
одржава концерт њене
омиљене групе.

Драгана се досетила **како да**
уради задатак.

-Изричне реченице у ужем смислу изричу садржај глагола мишљења(мислити,размишљати,сматрати,веровати,питати се итд.),опажања(видети,гледати,приметити,чути,слушати итд.),осећања(волети,желети,жудети,чезнути итд.).

-Изричне реченице најчешће имају функцију правог објекта.Добијају се на питање ШТА?.

-Везници у изричним реченицама у ужем смислу:да,како.

-Посебан тип изричних реченица представљају зависноупитне реченице.Оне су,у ствари,упитне реченице у неуправном говору.Имају облик питања,али немају упитно значење.

-Везници у зависноупитним реченицама:ко,шта,који(упитне заменице),где,кад,како(прилози).

Односне реченице

Ко хоће нешто да учини, нађе начин, ко неће ништа да учини, нађе оправдање. (Пабло Пикасо)

Ко не мисли на свој начин, тај уопште не мисли. (Оскар Вајлд)

Ко људима све верује, пролази рђаво, а ко ништа не верује, још горе. (Иво Андрић)

Изрека је кратка реченица која се темељи на дугом искуству. (Мигел де Сервантес)

Ко је једанпут искусио
задовољство у стварању, за тога
више не постоје друга задовољства. (Антон
Павлович Чехов)

Бојим се човека који је
прочитао само једну
књигу. (Тома Аквински)

Ко подели радост с пријатељем, радује се тим
више, а ко тугу подели с њим, тугује
мање. (Френсис Бекон)

Слава је отров који треба
узимати у малим
дозама. (Оноре де Балзак)

-Зависне реченице које ближе одређују појам на којин се односе називају се односне реченице.

-Обележје ових реченица најчешће су заменице који, чији, какав, ко, прилог где и везник што.

-Односне реченице могу имати службу атрибута. Када имају ту функцију, не одвајају се запетама јер дају обавезну информацију о именичком појму.

-Односне реченице са заменицама ко и што могу имати службу субјекта или објекта.

Месне реченице

Стигли смо тамо где није крочила
људска нога.

Где има дима, има и ватре.

Стигао је тамо где су га
чекали.

Вратио се одакле је дошао.

Ишао је куда су га ноге
носиле.

Седите где нађете
слободно место.

-Зависне реченице које означавају место вршења радње називају се месне реченице.

-Обележје ових реченица најчешће су прилози где,куда и одакле.

-Месне реченице имају службу пролошке одредбе за место.Добијају се на питање ГДЕ?.

Временске реченице

-Како треба да се обучеш **кад** ти је хладно?

-Брзо.

-Шта пуж каже **кад** се вози на **корњачи**?
-Фијууууу!

Отишле две буве у биоскоп. **Кад** се филм **завршио**, пита једна бува другу:
-Хоћемо ли кући пешке или да успут нађемо пса?

-Шта раде три пилета **кад** уђу у **кафану**?

-Пију, пију, пију.

Кад лекар прати ковчег
пацијента, онда понекад узрок
иде иза последице. (Волтер)

Док истина назује
ципеле, лаж обигра Земљу три
пута. (Марк Твен)

Богу се обраћамо само онда
хоћемо да постигнемо нешто
немогуће. За нешто могуће довољни су
нам и људи. (Албер Ками)

Учитељица: „Када кажемо
„панталоне“ да ли је то једнина или
множина?
Перица: „Доле једнина, горе множина.“

-Зависне реченице које означавају време вршења радње називају се временске реченице.

-Обележје ових реченица најчешће су везници кад, док, чим, пошто, везнички спој пре него што.

-Временске реченице имају службу прилошке одредбе за време. Добијају се на питање КАД?.

Узрочне реченице

-Зашто плавуша ставља сат на рану?

-Зато што време лечи све.

-Зашто се полицајац никад не купа?

-Зато што чека да се на бојлеру упали зелено светло.

-Зашто плавуша ставља књиге на полицијски ауто?

-Јер на њему пише POLICE.

Путник рече таксисти: „Молим Вас ,брзо до аеродрома. Морам стићи на авион који полеће у осам сати!”

Таксиста: „Ма нема шансе, тај авион је увек тачан!”

Путник: „Данас неће бити **јер** сам ја пилот!”

-Зависне реченице које означавају узрок вршења радње називају се узрочне реченице.

-Обележје ових реченица су везници јер, пошто, што, везнички спојеви зато што, будући да.

-Узрочне реченице имају службу прилошке одредбе за узрок. Добијају се на питање **ЗАШТО?**

Условне реченице

Ако је живот као сан, зашто да патим на јави? (Милош Црњански)

Чувајте се власти. Мало се чувајте ако је немате, а много више ако је имате. (Душан Радовић)

Мало је изгубљено ако је част спасена. (Волтер)

Кад би Бог кажњавао за свако учињено зло, не би на земљи остало ни једно живо биће. (Меша Селимовић)

Ако следите звезде, не
можете да промашите
небо. (Данте Алигијери)

Не брини ако свет не зна за
твоје врлине, али брини ако их
немаш. (Конфучије)

Излази полицајац из
пекаре, наилази на свог
пријатеља и каже му: „Ако
погодиш колико имам
кифли у џепу, даћу ти обе.“

Ако започнемо свађу између
прошлости и садашњости, увидећемо
да смо изгубили будућност. (Винстон Черчил)

-Зависне реченице које означавају услов вршења радње називају се условне реченице.

-Обележје ових реченица су везници ако,кад,да и уколико.

-Условне реченице имају службу прилошке одредбе за услов.

Допусне реченице

Иако је падала
киша, отишли смо на
Авалу.

Иако сам уморна, доћи ћу код
тебе.

Премда га је болела
нога, наставио је да игра.

Мада се није
добро
осећао, отишао је у
школу.

-Зависне реченице које означавају да се радња главне реченице остварује упркос ономе што значи зависна реченица, називају се допусне реченице.

-Обележје ових реченица су
везници иако, мада и премда.

-Допусне реченице имају службу
прилошке одредбе за допуштање.

Намерне реченице

Улази мали Лазица у море
да се купа и
вече: „Мама, мама, загреј
воду!”

-Зашто плавуша улази у
апотеку на прстима?

-**Да не би**
пробудила таблете
за спавање.

Не читајте **да бисте се**
забавили, као што то чине
деца, нити **да бисте се**
подучили, као што то чине
амбициозни људи. Не. Читајте **да**
бисте живели. (Гистав
Флобер)

Дошао Перица из школе и
мама га пита:

-Шта је то с
тобом, Перице? Зашто тако
касно долазиш кући?

-Па, зато што након
последњег часа сви оду
кући. Нико не остане **да би**
ме пробудио.

-Зависне реченице које означавају циљ, сврху вршења радње главне реченице називају се намерне реченице.

-Обележје ових реченица су везници да и како и речца ли са потенцијалом у одричном облику.

-Намерне реченице имају службу прилошке одредбе за циљ.

Поредбене реченице

Као што се ватра
не гаси ватром, тако
се и зло не гаси
злом. (Лав Николајевич
Толстој)

Живи с људима као да те Бог
гледа, а говори с Богом као да
те људи слушају. (Сенека)

Урадио је све као што смо се
договорили.

Сећам се свега као да
је било јуче.

-Зависне реченице које означавају начин вршења радње главне реченице исказан неким поређењем називају се поредбене реченице.

-Обележје ових реченица су везнички спојеви као што, као да, него што, него да и прилози како и колико.

-Поредбене реченице могу имати службу прилошке одредбе за поређење и поредбене допуне.

Последичне реченице

Задатак је био тако лак **да сам га одмах решио.**

Милан је био толико брз **да га нико није стигао.**

Да Винчи је био такав таленат **да му није било равна.**

Нападало је толико снега **да су улице непроходне.**

Зависне реченице које означавају последицу вршења радње главне реченице називају се последичне реченице.

Обележје ових реченица увек је везник да.

У главној реченици обично се јављају прилози тако,толико или заменице такав,толики.

Последичне реченице имају службу последичне допуне.

Последичне реченице увек долазе на крају и никад се не одвајају запетом.

Писање запете

Ако зависна реченица долази на почетку,увек се одваја запетом.

Авиону,сломићу ти крила.Да не летиш,она би ту била.(Рибља чорба)

Када падне ноћ,ја зовем упомоћ.(Рибља чорба)

Ако је зависна реченица уметнута,одваја се запетама са обе стране.

Они ће,ако их будемо позвали,радо доћи.

Почетком недеље,када се време пролепшало,отишли смо на излет.

Када зависна реченица стоји на крају,одваја се запетама ако даје необавезну информацију,а ако даје обавезну информацију,не одваја се.

